

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

ЗБІРНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПРАЦЬ

Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного

**Удосконалення освітньо-виховного процесу
в закладі вищої освіти**

збірник науково-методичних праць

**Запоріжжя
2024**

УДК 821.161.2.09 (062.552)

У45

Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти: збірник науково-методичних праць / Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. 478 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою

*Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного
протокол №11 від 28.06.2024 р.*

Редакційна колегія:

Кюрчев С.В., д.т.н., професор, ректор ТДАТУ (головний редактор); Ломейко О.П., к.т.н., доцент, перший проректор (заступник головного редактора); Шарова Т.М., д.філол.н., професор, начальник ННЦ; Панченко А.І., д.т.н., професор, проректор з наукової роботи; Галько С.В., к.т.н., доцент, декан факультету енергетики та комп'ютерних технологій, Колокольчикова І.В., д.е.н., професор, декан факультету економіки та бізнесу; Іванова І.Є., к.с.-г.н., доцент, декан факультету агротехнологій та екології; Кувачов В.П., д.т.н., професор, декан механіко-технологічного факультету; Шокарев О.М., к.т.н., доцент, в.о. керівника ННЗУП; Землянська А.В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук.

У збірнику подано матеріали науково-методичної конференції ТДАТУ «Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти» (31 травня 2024 р., м. Запоріжжя).

Публікації присвячені питанням розвитку вищої освіти в умовах дистанційного навчання, використання інноваційних технологій в освітньому процесі, неформальної освіти та її ролі в підготовці майбутніх фахівців, упровадження результатів наукових досліджень з пріоритетних напрямів у фахову підготовку здобувачів освіти технічних спеціальностей, провідним тенденціям суспільно-гуманітарної та економічної освіти.

Збірник буде корисним науково-педагогічним працівникам, учителям-практикам, аспірантам та здобувачам вищої освіти.

Статті опубліковано мовою оригіналу

Адреса редакції: 69600, ТДАТУ, пр-т Соборний, 226,

м. Запоріжжя, Запорізька обл.

e-mail: nnc@tsatu.edu.ua

Навчально-науковий центр університету

© Автори публікацій, 2024

© Таврійський державний агротехнологічний
університет імені Дмитра Моторного, 2024

ЗМІСТ

Кюрчев С.В. <i>Виклики дистанційного навчання в переміщених університетах</i>	7
Агеєва І.В., Ортіна Г.В., Нехай В.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Вплив цифровізації на трансформацію неформальної освіти в економічній сфері</i>	21
Арестенко Т.В., Кукіна Н.В., Шквиря Н.О. <i>Нові методи та технології навчання у ЗВО</i>	34
Аюбова Е.М., Ганчук М.М., Скиба В.П. <i>Використання веб-інструментів для дослідження біорізноманіття при викладанні екологічних дисциплін</i>	44
Болтянський Б.В., Болтянська Л.О. <i>Дистанційна освіта в умовах воєнного стану</i>	54
Вертегел В.Л. <i>Самостійна робота студентів в умовах дистанційного навчання»</i>	62
Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В. <i>Підходи до патріотичного виховання в освітньому процесі</i>	68
Герасько Т.В. <i>Формування світогляду фахівця-агронома за викладання навчальних дисциплін «Еколого-біологічне рослинництво» і «Органічне садівництво»</i>	74
Голуб Н.О. <i>Неформальна освіта: проблеми та перспективи</i>	80
Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В., Кюрчева Л.М. <i>Формування андрогенної компетентності державних службовців</i>	85
Дьоміна Н.А. <i>Сучасні особливості викладання вищої математики на інженерних спеціальностях</i>	91
Дяденчук А.Ф., Галько С.В. <i>Розвиток навичок моделювання та аналізу сонячних енергетичних систем за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення</i>	97
Єременко Д.В., Єременко Л.В. <i>Генеza та розвиток самонавчання у сучасній вищій освіті</i>	106
Єременко Л.В., Єременко Д.В. <i>Критерії педагогічної ефективності особистісно-орієнтованих технологій навчання</i>	113

Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М., Кравець О.В. <i>Застосування контекстного навчання при професійній підготовці магістрів</i>	123
Землянська А.В., Землянський А.М. <i>Актуальні технології трансляції гуманітарного знання</i>	129
Зімонова О.В. <i>Особливості роботи викладача щодо підвищення грамотності студентів на заняттях з української мови (за професійним спрямуванням) у ЗВО</i>	140
Зімонова О.В., Шлєіна Л.І., Ісакова О.І. <i>Культура мовлення майбутнього фахівця в умовах місцевих говорів</i>	146
Зінов'єва О.Г. <i>Імітаційне моделювання в освітньому процесі підготовки IT-спеціалістів</i>	153
Ісакова О.І., Шлєіна Л.І., Зімонова О.В. <i>Сучасна освітня парадигма: філософський аспект</i>	159
Коваленко О.І. <i>Інститут кураторства як складова виховних технологій при формуванні особистості студента у закладах вищої освіти</i>	168
Ковальов О.О., Самойчук К.О., Гулевський В.Б., Плахотник І.Г. <i>Підвищення якості знань при стимулюванні творчої активності здобувачів</i>	178
Колесніков М.О., Пащенко Ю.П. <i>Особливості вищої аграрної освіти в Нідерландах</i>	186
Колокольчикова І.В., Шокарев О.М. <i>Проблематика дистанційного навчання у світі та Україні</i>	199
Кравець О.В., Єфіменко Л.М., Горбова Н.А., Кукіна Н.В., Кюрчева Л.М. <i>Застосування математичного апарату та інтерактивних технологій при прийнятті управлінських рішень</i>	206
Кравець О.О. <i>Використання цифрових інструментів при викладанні іноземних мов</i>	215
Кувачов В.П., Коноваленко А.С. <i>Підготовка практично орієнтованих творчих інженерів в умовах дистанційного навчання</i>	221
Кукіна Н.В., Кравець О.В., Горбова Н.А., Кюрчева Л.М., Єфіменко Л.М. <i>Цифрова трансформація: нові виклики та можливості для економічної освіти</i>	229

Кюрчева Л.М., Горбова Н.А., Єфіменко Л.М., Кукіна Н.В., Кравець О.В. <i>Удосконалення майстерності викладача вищої школи в дистанційному режимі</i>	235
Леонтьєва В.В., Кондрат'єва Н.О. <i>Концептуальні засади та комплексна стратегія інформатизації вищої освіти: шлях до конкурентоспроможних фахівців у системі глобального інформаційного простору</i>	241
Мірошниченко М.Ю., Чернова Г.В. <i>Сучасні технології захисту інформації: аналіз ефективності та перспективи розвитку</i>	255
Нестеров О.С., Абдуллаєв А.К., Кубрак С.І. <i>Тестування загальної фізичної підготовленості футболістів 15-17 років</i>	264
Нестеров О.С., Газаєв В.Н., Магула О.С. <i>Впровадження фітнес- технологій у загально-фізичну підготовку у футболі підготовчого періоду річного циклу</i>	271
Нехай В.В., Ортіна Г.В., Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є. <i>Основні акценти методики викладання дисциплін зовнішньоекономічного напрямку</i>	279
Ортіна Г.В., Нехай В.В., Агеєва І.В., Плотніченко С.Р., Вороніна Ю.Є. <i>Формування методологічного підходу до відтворення інтелектуального капіталу</i>	287
Пашенко Ю.П., Колесніков М.О. <i>Використання інформаційно- комунікаційних технологій при викладанні хімії під час дистанційного навчання</i>	294
Плотніченко С.Р., Агеєва І.В., Вороніна Ю.Є., Нехай В.В., Ортіна Г.В. <i>Основи кейс-технології в освітньому процесі</i>	307
Попова І.О., Квітка С.О., Чаусов С.В. <i>Формування творчих здібностей здобувача-енергетика як суб'єкта виробничого процесу</i>	313
Попова І.О., Постол Ю.О., Петров В.М. <i>Компоненти професійно- педагогічної компетентності викладача ЗВО енергетичного спрямування</i>	324
Постол Ю.О., Гулевський В.Б., Попова І.О. <i>Про формування моделі навчання та підготовки фахівців з основ енергозбереження</i>	332
Сахно Л.А. <i>Штучний інтелект у закладах вищої освіти: проблеми та перспективи</i>	340

Скляр О.Г., Скляр Р.В. <i>Переваги використання хмарних технологій в освітньому процесі закладу вищої освіти</i>	350
Супрун О.М., Симоненко С.В. <i>Стратегії відповідального застосування штучного інтелекту у вищій освіті</i>	358
Шаров С.В., Коломоєць Г.А. <i>Використання ІКТ для забезпечення рухової активності</i>	367
Шарова Т.М. <i>Систематизація даних за результатами інтелектуальних змагань засобами аналітично-інформаційної системи</i>	375
Шарова Т.М., Землянська А.В. <i>Зауваги до вивчення курсу «Українська мова за професійним спрямуванням та основи академічного письма» здобувачами освіти технічних спеціальностей</i>	383
Шарова Т.М., Ломейко О.П., Шаров С.В. <i>Штучний інтелект в освіті: свідомий вибір</i>	390
Шлеїна Л.І., Ісакова О.І., Зімонова О.В. <i>Роль академічної доброчесності у сучасній вищій освіті</i>	409
Шокарев О.М., Кукіна Н.В., Колокольчикова І.В. <i>Інструментарій дисципліни «Маркетинг та логістика» у фаховій підготовці здобувачів ОПП «Агроінженерія»</i>	415
Яцух В.О., Зоря М.В. <i>Використання соціальних мереж при отриманні вищої освіти в Україні</i>	423
Havrilenko Y., Antonova H., Tetervak I. <i>Effective forms of university cooperation</i>	435
Havrilenko Y., Antonova H., Chaplinskyi A. <i>Concept of development of ukrainian higher education in the field of cooperation with foreign countries</i>	442
Havrilenko Y., Matsulevych O., Antonova H. <i>Internationalization of higher education in ukraine. Preconditions, current state, challenges</i>	450
Kryvonos I. <i>Formation of Key Competences in Foreign Language Classes by Means of Artificial Intelligence Technologies</i>	457
Palianychka N., Verkholtantseva V., Fuchadzhy N., Chervotkina O. <i>Implementation of active and interactive learning methods in teaching the discipline «Technological equipment in the industry»</i>	464
Zinovieva O., Lubko D. <i>Analysis and prospects for the implementation of STEM education in the educational process of a higher school</i>	470

Горбова Н.А., к.п.н., доцент, **Єфіменко Л.М.**, к.н. з держ.упр., доцент,
Кукіна Н.В., к.е.н., доцент, **Кравець О. В.**, к.е.н., доцент,
Кюрчева Л. М., к.с.-г.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ФОРМУВАННЯ АНДРОГЕННОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

***Анотація.** Подано андрагогічні особливості професійного розвитку публічної служби. Охарактеризовано контекстний та індивідуально-креативний підхід у навчанні державних службовців. Визначено взаємозв'язок між розвитком особистості та її професійною діяльністю. Сформульовано коло вимог до змісту професійного навчання в андрагогічній моделі.*

***Ключові слова.** Андрагогіка, професійний розвиток, розвиток особистості, індивідуальна траєкторія навчання, Навчання державних службовців, контекстний підхід, андрагогічні завдання.*

Постановка проблеми. Російська агресія стала каталізатором змін у багатьох сферах, зокрема у сфері публічної служби. Після початку повномасштабної військової агресії Росії державне управління зіткнулося із значними проблемами, саме тому забезпечення повноцінної роботи державних установ та надання послуг громадянам в умовах воєнного часу стало одним із найголовніших викликів для системи державного управління.

З огляду на це перед корпусом державної служби стоять нові виклики, а саме трансформація та побудова соціально орієнтованої, сервісної моделі публічної служби, що має базуватися на використанні новітніх підходів до організації взаємодії з громадянами з метою забезпечення належної якості державних послуг. Відбудова країни вимагає, з одного боку, європейського вектору розвитку, з іншого – нового погляду як на управління соціально-економічними процесами, так і на місію держави та державних службовців у цілому. Для досягнення цих прагнень потрібно замислюватися над

формуванням нової формації державних службовців, які здатні бути конкурентними, професійно гнучкими та адаптивними під нові умови життя у повоєнному суспільстві, що передбачає бажання та здатність до постійного навчання та розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз літератури свідчить, що проблемам освіти дорослих взагалі та андрагогії зокрема присвячені праці дослідників різних країн. Найбільш ґрунтовні дослідження зроблені С. Брукфілдом та М. Ноулзом (США), П. Джарвісом (Велика Британія), Х. Гротхоффом та Ф. Пеггелером (Німеччина), Л. Туросом (Польща), П. Фюрте (Швейцарія), Н. Нічкало та Л. Вовк (Україна) та іншими вченими. У своїх працях вони обґрунтовують теоретико-методологічні засади освіти дорослих та андрогенну модель навчання, визначають особливості та принципи навчання дорослої людини.

Проте в даній роботі хочемо наголосити на втіленні андрогенного потенціалу професійної освіти державних службовців, результат якої б вплинув на формування висококультурної особистості. Адже, саме в період базового професійного навчання повинен здійснитися перехід від педагогічної моделі навчання до андрогенної. Тільки в цьому випадку людина зможе знайти справді суб'єктну позицію у своєму професійному розвитку.

Формулювання цілей статті. Мета статті – розгляд навчання як довічного процесу культурного збагачення потенціалу особистості, здатності до постійного підвищення кваліфікації, підвищення рівня професійної компетентності як необхідної якості сучасного фахівця у сфері державного управління та визначення андрогенних завдань, які постають перед викладачами.

Виклад основного матеріалу досліджень. Відповідно до приписів Закону України «Про державну службу» [6] поняття «професійний розвиток» законодавчо закріплене, як безперервний, свідомий, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, що базується на інтеграції знань, умінь і компетентностей (п. 51 ст. 1).

Але оговорюючи питання андрогенної освіти представників владних повноважень не слід забувати, що система державної служби у довоєнний, а особливо у період після широкомасштабного вторгнення зазнавала і продовжує зазнавати багаторазових і досить радикальних перетворень, що призводить до низки наслідків, частину яких можна вважати негативними.

На сьогоднішній день у системі державної служби склалося багато в чому незадовільне професійно-діяльнісне та соціальне середовище, спостерігається зниження якості кадрового складу та кадрового потенціалу, що формує в громадській думці, з одного боку, негативний імідж державних службовців та державної служби, а з іншого – корисливу мотивацію влаштування на державну службу.

Можливість усунення зазначених негативних ознак сучасної держслужби вбачається в розробці моделі андрогенно-особистісного, професійного розвитку державного службовця.

Моделювання андрогенного процесу розвитку професійно-особистісного потенціалу державних службовців засновано на виявлених автором особливостях самоосвіти впродовж життя.

Сучасні вимоги до державного службовця на перше місце висувають систематичну самостійну роботу з розвитку професійної компетентності, поглиблення його теоретичних знань і практичних умінь. Отже, проблема самоосвіти стає все більш актуальною. Завданням кадрових служб на цьому етапі є максимальне використання творчого потенціалу працівників державних органів, у яких сьогодні потрібно виховати не тільки виконавчу дисципліну, а й дисципліну самостійного творчого мислення. Як відомо, ставлення державних службовців до самостійного професійного вдосконалення взагалі, та до самоосвіти зокрема, – неоднозначне, а тому головним завданням кадрової служби є створення стійкої внутрішньої мотивації професійного самовдосконалення особистості. Державна служба сьогодні потребує формування ерудованого, інтелектуально розвиненого державного службовця, який досконало володіє знаннями у своїй галузі управління, а також іншими навиками які притаманні висококультурній особистості, бо тільки така особистість може грамотно організувати процес управління [13].

Отже, для того щоб грамотно керувати, державному службовцю самому потрібно постійно навчатися. Прагнення до знань, професійна научуваність, мотиваційна, ціннісноорієнтаційна, психологічна готовність державного службовця до об'єктивної потреби навчатись упродовж своєї професійної кар'єри є безперечним гарантом його професійного становлення [18]. Самоосвіта визнається одним із найефективніших напрямків розвитку професійної компетентності, професіоналізму,

професійної мобільності, що зумовлює наступність, послідовність післядипломної освіти, підвищення кваліфікації державного службовця [4].

Процес професійного самовдосконалення передбачає самостійну роботу державного службовця над розширенням власного світогляду, підвищенням рівня професійної культури, освіченості, тобто синтезує в собі поняття «самостійна робота» і «самоосвіта» [5; 6; 10]. Самостійна робота – це систематична діяльність державного службовця, спрямована на ефективне забезпечення вимог професійної та посадової діяльності, а саме підготовку нормативно-правової документації, добір відповідного навчального матеріалу, його дозування, добір форм, методів, прийомів управлінської діяльності. Якість самостійної роботи значною мірою залежить від уміння організувати самоосвіту. Професійна самоосвіта – цілеспрямована, наближена до дослідницької, самостійна діяльність державного службовця з удосконалення професійних знань, умінь з метою застосування у професійній та посадовій діяльності. Для створення зовнішньої мотивації державного службовця до самоосвітньої діяльності використовуються різні засоби управлінського впливу, що складають систему чинників зовнішньої мотивації, адаптації, активізації, оцінювання, навчання та виховання, завдяки яким особистість державного службовця саморозвивається [18, с. 52].

Результативність такого впливу залежить від структури процесу управління самоосвітньою діяльністю, який передбачає: під час підготовки – з'ясування мети діяльності і взаємин, що складаються між її учасниками; визначення завдань і планування роботи; визначення змісту навчання; під час здійснення – організацію діяльності, аналіз ходу процесу і його корекцію; під час підбиття підсумків – аналіз ефективності зробленого, визначення нових завдань. Самоосвіта – це постійна діяльність державного службовця, спрямована на розширення й поглиблення знань і вмінь, підвищення професійно-кваліфікаційного рівня, розвиток його творчої особистості. Саме завдяки державному службовцю здійснюється неперервний вплив на результативність, ефективність роботи кожного державного органу. Самоосвітня діяльність державного службовця – запорука успішної роботи кожного структурного підрозділу державного органу, державного управління загалом. Сучасну українську державну службу має характеризувати організація навчального процесу в контексті з професійним розвитком і професійним вихованням особистості

державного службовця, відповідно до його індивідуальних навчальних можливостей, відповідно до рівня сформованості такої важливої якості, якою є професійна научуваність. Тому в управлінському колективі слід надавати більше уваги вдосконаленню професійної компетентності, професіоналізму, професійної мобільності, а в навчальних закладах з підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації державних службовців – модернізації програм навчання, технологій навчання дорослих, у здійсненні яких самоосвіта набуває першочергового значення.

Висновки. Враховуючи дані особливості всієї системи формування андрогенної компетентності державних службовців, розвиток професійно-особистісного потенціалу державних службовців у процесі підвищення кваліфікації, мабуть, слід вибудовувати так, щоб вона сформувала у нього потребу до системного переосмислення свого професійно-особистісного потенціалу, а з іншого боку, потребу до подальшого його розвитку.

Таким чином, орієнтація в навчанні на завдання цілісного розвитку особистості професіонала обумовлює необхідність відмовитися від традиційної моделі навчання та адаптації до цілей навчання дорослих наявні в сучасній практиці моделі навчання. На наш погляд, однією з таких моделей може бути особистісно-орієнтована. На відміну від традиційної моделі, особистісно-орієнтована модель передбачає цілісний погляд на державного службовця, як на особистість - гармонію розуму, душі та серця. Тут провідним стає орієнтація андрогенної потреби, особистий досвід та рівень актуального розвитку особистості державного службовця, тобто. визначення індивідуальної траєкторії безперервної самоосвіти держслужбовця, основним результатом якої виступатиме розвиток універсальних професійно-особистісних здібностей держслужбовця, і, насамперед, творчих, рефлексивних, комунікативних, розумових, які формують високорозвинену особистість.

Державні службовці часто не мають достатньої інформації та знань, щоб реагувати на конкретну ситуацію, тож у таких умовах навчання є життєво важливим для державних службовців. Відтак, професійний розвиток державних службовців є безперервним процесом, що відповідно потребує належного правового регулювання та механізму його реалізації, а значить для вироблення цих найкращих та дієвих рекомендацій потрібні ґрунтовні науково-практичні дослідження цих питань.

Література

1. Барський А.С., Луценко О.Є., Ярошенко О.М. Правові засади функціонування системи професійного розвитку працівників в Україні: монографія. Харків: Юрайт, 2015. 240 с.
2. Вікторов В.Г., Шпекторенко І.В. Самоосвіта державних службовців у навчанні за Професійною програмою підвищення кваліфікації : навч.-метод. посіб. Д. : ДРІДУ НАДУ, 2007. 38 с.
3. Кримська О.М. Правові засади та форми забезпечення професійного зростання працівника в нових умовах економічного розвитку: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05. Київ, 2012. 187 с.
4. Вікторов В. Управління якістю освіти (соціально-філософський аналіз) : монографія. Д. : Пороги, 2005. 286 с.
5. Кузьмінський А.І. Післядипломна педагогічна освіта: теорія і практика : монографія. Черкаси, 2002. 288 с.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р., №889-VIII. *Офіційний вісник України*. 2016. №3. Ст. 149.
7. Светличний В.І. Самостійна робота – пріоритетний метод оволодіння знаннями у сучасному навчальному закладі. *Організація самостійної роботи слухачів в умовах інформаційного суспільства* : матеріали наук.-практ. конф. 14 груд. 2001 р. О. : ОРІДУ УАДУ, 2002. С. 65–78.
8. Серьогін С.М. Влада і державна служба: історичний аспект : навч. посіб. К. : УАДУ, 1999. 194 с.

Horbova N., Yefymenko L., Kukina N., Kiurcheva L., Kravets O. Formation of androgenic competence of civil officers

Summary. Andragogic features of development of public service are presented. The contextual and individual-creative approach to the education of civil servants is characterized. The relationship between personality development and professional activity is determined. The range of requirements for the content of professional training in the andragogic model is formulated.

Key words: Andragogy, professional development, personality development, individual learning trajectory, Training of civil servants, contextual approach, andragogic tasks.

Для нотаток

